Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	ZM24.01418
Onderwerp	Deelname aan opgaven Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2025-2028
Datum raadsvergadering	12 december 2024
Raadscommissie	Algemene commissie
Datum raadscommissie	4 december 2024
Programma	Paragraaf Verbonden Partijen
Portefeuillehouder	I.M. van Dijk

Deelname aan opgaven Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2025-2028

Inleiding

In uw vergadering van 4 juli jl. heeft u besloten om een zienswijze in te dienen t.a.v. de concept-regionale agenda 2025-28 de begroting 2025 en de opgaven van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Op basis van de zienswijzen van alle gemeenten is een definitieve agenda opgesteld. Het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio heeft op 11 september 2024 de regionale agenda vastgesteld. In onze zienswijze is t.a.v. de opgaven vermeld dat wij voornemens zijn om wederom deel te nemen aan de opgaven Groene Groeiregio en de opgave Verbonden regio. T.a.v. de opgaven Ontspannen regio en de opgave Circulaire regio is medegedeeld dat hierover in het najaar 2024 een beslissing wordt genomen. Op 30 oktober 2024 is dit onderwerp in de Algemene commissie toegelicht door de directeur van de Groene Metropoolregio, mevr. H. Tiemens.

Voorstel

1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2025-2028 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Deel te nemen aan de volgende opgaven: de Verbonden regio, de Ontspannen regio en de Groene groeiregio.
3. Aan het college opdracht te geven om de concept-opgave-overeenkomst af te sluiten en te ondertekenen.

Beoogd effect

De regionale agenda 2025-2028 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. Deelname aan voornoemde 3 opgaven draagt hieraan bij.

Argumenten

<u>Regionale Agenda 2025 - 2028</u>

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de 17 regiogemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen (meerjarig is het streven). De gemeenteraden van de 17 regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven. Iedere gemeenteraad kan besluiten of men met opgaven wil meedoen en daarvoor budget (en/of capaciteit) beschikbaar wil stellen.

Na een consultatieronde in het 2e kwartaal van 2024, is nu het moment aangebroken om in te tekenen op één of meer opgaven.

Raadsvoorstel

Karakter van de regionale agenda
De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2025-2028 hangt vanzelfsprekend sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als 17 regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking.
De vijf opgaven zijn:
- De Verbonden regio
- De Productieve regio
- De Circulaire regio
- De Ontspannen regio
- De Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we willen behouden en versterken. De agenda gaat uit van wat de 17 gemeenten met elkaar willen bereiken en maakt dit concreet voor de komende 4 jaar..

Context
De regionale agenda moet de 17 regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt.
De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel. Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten.

Positie Mook en Middelaar
Het bestuur van de Groene Metropoolregio nodigt gemeenten uit om zoveel mogelijk in te tekenen op alle opgaven. Overigens de keuze om dit al of niet te doen is uiteraard aan de gemeenten zelf. De gemeente Mook en Middelaar heeft tijdens de totstandkoming van deze nieuwe gemeenschappelijke regeling aangegeven een bijzondere positie te hebben als enige Limburgse gemeente met een dubbele oriëntatie. Naast de Groene Metropoolregio participeren wij ook in de Regio Noord-Limburg en nemen in dat verband ook deel aan diverse projecten van de Regiodeal en Investeringsagenda van de Regio Noord-Limburg. We hebben daarbij profijt dat bij projecten binnen de Regiodeal 75% van de kosten worden betaald door andere overheden (rijk en provincie) en bij de Investeringsagenda 50% (door de provincie).
Deze bijzondere Limburgse positie van Mook en Middelaar is ook door de Groene Metropoolregio erkend en heeft geleid tot een korting van 50% op de jaarlijkse bijdrage aan het Regiobureau.
Deze korting geldt overigens niet voor de bijdragen aan de 5 opgaven, die worden aangeboden door de Groene Metropoolregio. De dubbele oriëntatie betekent dat we kritisch dienen te zijn t.a.v. deelname aan de voorliggende opgaven. Daarbij komt nog dat onze gemeentelijke financiële positie de komende jaren kwetsbaar is. Hieraan kan nog worden toegevoegd dat deelname tevens impliceert dat er ambtelijke inzet wordt gevraagd. De meerwaarde van deelname aan één of meerdere opgaven dient dus duidelijk aanwezig te zijn.

Hieronder vindt per opgave een afweging en conclusie plaats.

Opgave Verbonden regio (o.a. vervoer)
Kosten 2025: € 1,59 per inwoner (kosten 2024: € 1,58 per inwoner)

Vanaf de start van de Groene Metropoolregio participeren wij in de Verbonden regio.

Inhoud opgave:

1. Voorzieningen en infrastructuur

- Uitwerken mobiliteitsafspraken met het rijk.
- Investeringen in het spoor (o.a. elektrificatie van de Maaslijn).
- Agenderen mobiliteitsprojecten op en rondom snelwegen (o.a. pre-verkenning naar de knelpunten rondom de A73).
- Actieve mobiliteit als speerpunt naar meer duurzame mobiliteit (stimuleren van overstap van auto naar fiets).
- Regionaal mobiliteitsnetwerk (goede bereikbaarheid) hierin.
- Belangenbehartiging OV (lobby voor behoud OV-aanbod).
- Verkeersveiligheidsbeleid. GMR heeft een stimulerende en ondersteunende rol hierin.

2. Duurzame mobiliteit en gedrag

- Programma slim en schoon onderweg. Betreft stimuleren van duurzaam en slim reisgedrag.
- Efficiënt gebruik beschikbare infrastructuur.
- Duurzame logistiek. Er wordt ingezet op het versnellen van de realisatie van de laadinfrastructuur.

Mobiliteit is bij uitstek een onderwerp dat regionaal opgepakt moet worden. Vanuit de GMR wordt er ook gelobbyd richting provincie en rijk. Iets waar we als gemeente ondersteuning bij nodig hebben. Verder wordt er veel regionaal aan monitoring gedaan op het gebied van mobiliteit en verkeersveiligheid. Dit gebruiken wij om beleidskeuzes te maken.

Conclusie
Om voornoemde redenen wordt geadviseerd om, conform de reeds ingediende zienswijze in juli jl., te blijven deelnemen aan de Verbonden regio.

Opgave Productieve regio (o.a. economie en arbeidsmarkt)
Kosten 2025: € 0,92 per inwoner (in 2024 en de jaren daarvoor: geen deelname)

Inhoud opgave:

- Ambities uit het RPW (Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen) realiseren.
- Stimuleren van ondernemerschap in het MKB.
- Het stimuleren van ontwikkeling naar een circulaire economie.
- Een schoon en slim logistiek ecosysteem.

Belangrijk onderdeel betreft het RPW (Regionaal Programma Werklocaties). Wij participeren op dit onderdeel in de regio Noord-Limburg via het POL (Provinciaal Omgevingsplan Limburg). De provincie Limburg is ook ons aanspreekpunt. Voor wat betreft het stimuleren van het ondernemerschap: MKB dit doen we al via allerlei kanalen, bijeenkomsten en subsidie-ondersteuning.

Raadsvoorstel

Conclusie
Gelet op het feit dat de genoemde ambities onvoldoende meerwaarde hebben voor Mook en Middelaar m.n. vanwege het feit dat wij niet deelnemen aan het RPW, wordt voorgesteld om, conform de reeds ingediende zienswijze, niet deel te nemen aan deze opgave.

Opgave Circulaire regio (o.a. energie)
Kosten 2025: € 1,63 per inwoner (2024 en de jaren daarvoor: geen deelname):

Inhoud opgave:

1. Grondstoffen en ketens.
   - Betreft het stimuleren en uitdragen van circulaire projecten.
   - Circulair inkopen door gemeenten.
   - Grondstoffen- productieketens sluiten. Doel is om een of twee regionale grondstoffenketens per jaar circulair of biobased te maken.
2. Circulaire bouw en infra.
   - Men werkt o.a. aan circulair opdrachtgeverschap voor de grond- weg- en waterbouw. Mogelijke cofinanciering vanuit de Regiodeal.
3. Water – en klimaatadaptatie. Betreft het opvangen, vasthouden en hergebruiken van water. In samenhang met de Ontspannen regio.
4. Energietransitie. Diverse aandachtsvelden:
   - Regionale Energiestrategie (RES)
   - Warmtestructuur : de regionale warmtestructuur wordt verder uitgewerkt
   - Energiesysteem. Men werkt aan oplossingen om netcongestie te beperken door regionaal te programmeren en samen met partners als Liander en Tennet tot de juiste investeringen en oplossingen te komen.
   - Verduurzamen gemeentelijk energieverbruik. Denk o.a. aan gezamenlijke inkoop van energie.

Tot dusver heeft Mook en Middelaar niet aan deze opgave meegedaan. In de zienswijze van juli jl. is vermeld dat we nog nader onderzoeken of deelname gewenst is.
Verduurzamen van de afvalstromen, voor zowel huishoudelijk afval als grootschaliger afval, heeft ook de aandacht binnen de huidige samenwerking met de DAR. Een belangrijk onderdeel van de Circulaire regio vormt de RES. Mook en Middelaar participeert momenteel in de RES Noord-Limburg, onderdeel van het programma Energie. Inmiddels heeft u besloten om vooralsnog voor een periode van 2 jaar deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling RES in Noord-Limburg. Mocht blijken dat we na deze 2 jaar toch willen ‘overstappen’ naar de RES Gelderland, dan is dat tegen betaling van nader te betalen toetredingskosten mogelijk.

Conclusie
Geadviseerd wordt om (vooralsnog) niet deel te nemen aan de opgave Circulaire regio en evt. deelname over 2 jaar opnieuw te bezien.

Opgave Ontspannen regio (o.a. toerisme en recreatie)
Kosten 2025: € 0,92 per inwoner* (in 2024 en de jaren daarvoor: geen deelname)

Inhoud opgave:

Raadsvoorstel

- Groen-Blauwraamwerk (versterken van groen en blauw in stedelijk en landelijk gebied) van de regio): rapport Vervlochten Regio is gereed. Dit vormt de basis voor de op te starten gebiedsprocessen Groene Mantel om Nijmegen.
- Goede en toegankelijke toeristisch-recreatieve voorzieningen incl. spreiding over de regio hiervan. Dit in samenwerking met o.a. TVAN.
- Duurzaam toerisme: verdere uitbreiding van fiets- en wandelroutenetwerken.
- Goede culturele voorzieningen en een actief cultureel netwerk.

Tot dusver hebben wij aan deze opgave niet deelgenomen. In de zienswijze van juli jl. is opgenomen dat dat we graag nader willen onderzoeken of deelname voor ons gewenst is.
Inmiddels is deze opgave zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau goed onder de loep genomen en heeft de directeur van de Groene metropoolregio, mevr. Tiemens, hierover op 30 oktober een nadere toelichting over gegeven. Dit leidt tot het volgende:

- Zoals hiervoor is vermeld worden opgaven steeds integraler. Zo gaat men binnen de Ontspannen regio samen met de Verbonden regio kijken hoe de hubs en toeristische overstappunten (TOP's) een rol kunnen spelen in een uitbreiding van de routenetwerken. Het speerpunt groen-blauwraamwerk is weer nauw verweven met de opgave Groene groeiregio. Deelname aan meer opgaven is dus vanuit dit oogpunt gewenst.
- Mook en Middelaar heeft toerisme & recreatie hoog in het vaandel staan. Samenwerking vindt zowel in Limburg als in Gelderland plaats. Alhoewel samenwerking met TVAN (Regionaal bureau voor Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen) in het Rijk van Nijmegen reeds op ambtelijk niveau plaatsvindt kan deelname aan de opgave Ontspannen regio een extra impuls betekenen voor deze samenwerking en de samenwerking met andere partijen op het gebied van recreatie en toerisme, met name vanwege het feit dat we dan bestuurlijk zijn aangehaakt. Op dit moment ontbreekt dit bestuurlijke aspect. Tijdens de Algemene commissie van 30 oktober jl. heeft de directeur van de Groene Metropoolregio de relatie met TVAN nader toegelicht.
- Klimaatadaptatie is een belangrijke opgave in onze regio. Steeds vaker en heftiger merken we de gevolgen van droogte, hitte, hevige regenbuien en hoog- en laag water. Aanpassing aan deze veranderingen is noodzakelijk en deelname aan de opgave Ontspannen regio draagt hieraan bij.
- Kijkend naar het speerpunt duurzaam toerisme, wordt gewerkt aan een vitale toeristische sector:
  - Toeristisch profiel en marketingvisie : interessant voor de gemeente Mook en Middelaar om dit verder te versterken in lijn met de verhalen die spelen / aandacht krijgen aan de Gelderse kant. Er is een project voor toeristisch-recreatieve verhaallijnen, met ambitiedocument en Plan van Aanpak. Hier kan onze gemeente op aanhaken.
  - Fiets- en wandelroutenetwerk: Ons wandel- en ruiternetwerk, ook het onderhoud er van, loopt via het routebureau in Limburg. Het fietsnetwerk loopt wel via Gelderland. Hier kunnen we dus deels bij aanhaken.
- *Tijdens voornoemde presentatie op 30 oktober jl. is aangegeven dat de gemeente Mook en Middelaar voor een bedrag van € 6.000,- per jaar kan deelnemen aan deze opgave. Dit komt neer op ongeveer € 0,73 per inwoner (een korting van 20%). Dit bedrag is exclusief onderdeel cultuur waarvoor deelname weinig tot geen meerwaarde voor Mook en Middelaar heeft. In de meerjarenbegroting is met de kosten van deelname aan deze opgave al rekening gehouden. Er behoeft dus geen aanpassing van de begroting plaats te vinden.

Conclusie

Raadsvoorstel

Gelet op voornoemde argumenten wordt geadviseerd deel te nemen aan de opgave Ontspannen regio.

Opgave Groene groeiregio (o.a. wonen)
Kosten 2025: € 1,18 per inwoner (kosten 2024 : € 0,99 per inwoner)

Vanaf de start van de Groene Metropoolregio participeren wij in deze opgave.

Inhoud opgave

- Starten met uitvoeren van vastgestelde visies, zoals verstedelijkingsstrategie, NOVEX-ontwikkelperspectief en Regioarrangement in de vorm van een gebiedsprogramma Rijk van Nijmegen.
- Actualiseren van de hierboven genoemde visies.
- Continueren proces rond versnellen woningbouw.
- Continueren proces rond huisvesting aandachtsgroepen
- Continueren proces klimaatadaptieve, conceptuele en circulaire woningbouw
- Uitvoeren Regio Deal rondom leefbare wijken
- Verdubbeling budget van 882k (2024) naar 1.606k (2028). Helft gedekt door externe gelden.

Conclusie
Voorgesteld wordt om, conform de eerder ingediende zienswijze onze deelname aan deze opgave te continueren met name vanwege het feit dat we de grote ruimtelijke opgaven, die ook onze gemeente raken, regionaal moeten oppakken. Daarnaast zijn wij tevreden met de stappen die inmiddels op diverse gebieden gezet zijn. Voor wat betreft de woondeal wordt opgemerkt dat we deze in Limburg-noord hebben gesloten.

Algehele conclusie
Voorgesteld wordt om deel te nemen aan de volgende opgaven: de Verbonden, Ontspannen en Groene groeiregio.

Kanttekeningen

- Deelname geldt, gelet op de vastgestelde Regionale agenda, voor een periode van minimaal 4 jaar.
- Deelname aan meerdere opgaven betekent ook een verhoging van de kosten (zie kopje Financiën).
- Deelname aan meerdere opgaven vergt ook extra bestuurlijke en ambtelijke inzet, maar inzet in het Limburgse wordt verminderd.

Duurzaamheid

Duurzaamheid speelt een centrale rol binnen de ambitie van de samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en binnen de verschillende opgaven.

Participatie

Het is de bevoegdheid van de raden om te beslissen aan welke opgaven wordt deelgenomen.

Financiën

Mook en Middelaar participeert momenteel in de Verbonden regio en de Groene Groeiregio. Momenteel betalen wij een bijdrage van € 1,36 per inwoner per jaar voor het Regiobureau (is 50% t.o.v. de andere gemeenten) , € 1,58 per inwoner per jaar voor de Verbonden regio en € 0,99 per inwoner per jaar voor de Groene groeiregio. Totaal € 3,93 per inwoner per jaar. Op basis van het aantal inwoners (8150) betekent dit € 32.000,- op jaarbasis.
Indien wij aan de huidige twee opgaven mee blijven doen stijgt deze bijdrage in 2025 o.g.v. indexatie van 6,54% (Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen) naar een totale inwonerbijdrage van € 4,16 per inwoner per jaar (totaal € 34.000,-). Door deel te nemen aan de opgave Ontspannen regio komt hier € 0,73 per inwoner per jaar bij. De bijdrage wordt dan € 4,89 per inwoner per jaar, totaal ongeveer € 40.000,- per jaar.

Uitvoering

Na uw besluit zal de opgave-overeenkomst, met vermelding van deelname aan 3 opgaven, door het college worden ondertekend en worden verstuurd naar het Regiobureau.

Bijlagen

1. Regionale agenda 2025-2028*
2. Opgave-overeenkomst

* voor de regionale agenda 2025-2028 kunt u ook klikken op onderstaande link:
regionale agenda 2025-2028

Mook, 12 november 2024

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
drs. W. Mariman

De burgemeester
I.M. van Dijk